

LÄRARHANDLENING
MODUL 1 KUNSKAPSBAS

FUTURE MINDS

MOMENT 3
MIN PÅVERKAN: HUR SKER HÅLLBAR UTVECKLING?

OM FUTURE MINDS

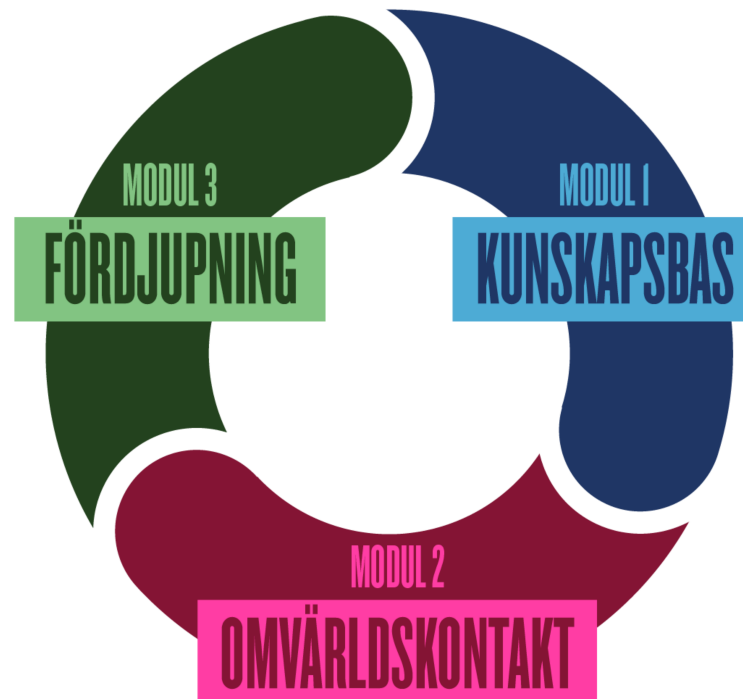
Den här lärarhandledningen är en del av Modul 1 i kunskapsprogrammet Future Minds.

Future Minds är ett kunskapsprogram för gymnasieskolor i hållbar utveckling. Programmet utgörs av 3 moduler som följer eleven genom alla 3 år på gymnasiet med syftet att öka elevers och lärares kunskap och färdighet kring hållbar utveckling under hela studietiden, med målet att ta eleven från grundkunskap till expertis i vår tids viktigaste frågor.

Modul 1 är framtagen och anpassad för årskurs ett på gymnasiet och innehåller en serie sammanhängande moment med handledningsmaterial för lärare att använda i klassrummet. Tillsammans bildar alla moment en helhet och progressionsresa i lärande. Den här handledningen utgör moment 3 av modul 1.

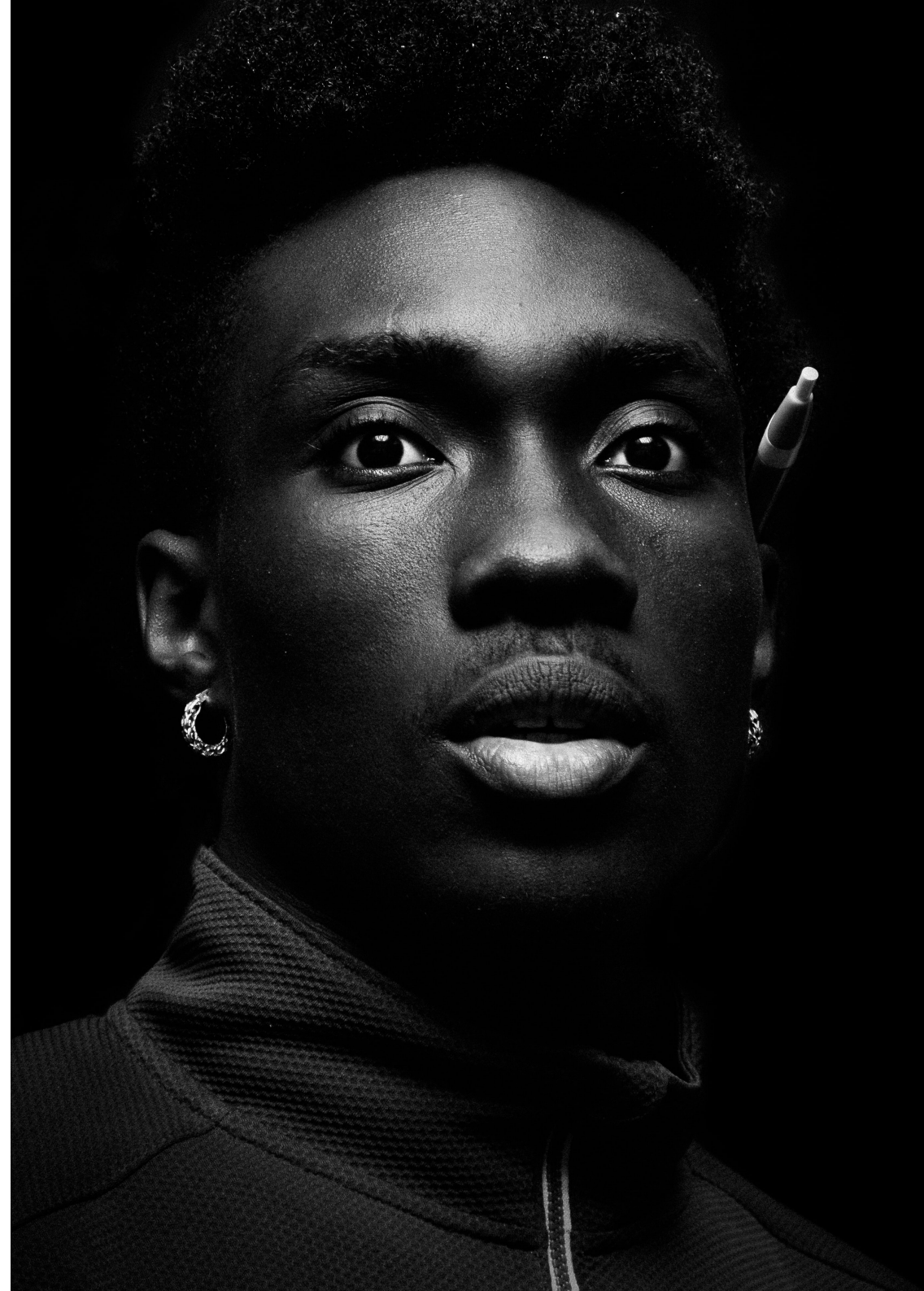
Handledningen är framtagen och skriven av Lisen Vogt och Niccolas Albiz på uppdrag av we_change.

På www.futuremindssweden.se finner du övriga moment och mer information om programmet.

INNEHÅLL

Om Future Minds	1
Introduktion med didaktisk reflektion	3
Material för läraren	4
Koppling till läroplanen	4
Pass 1: Förändring	5
Introduktion	5
Hemuppgift: Vad skulle göra skolan mer hållbar?	6
Pass 2: Systemteori & Problemanalys	6
Återblick	6
Teorigenomgång: Varför är det så svårt med förändring?	7
Uppgift: Problemträd	8
Pass 3: Hur kan hållbar utveckling ske?	8
Teorigenomgång: Hur kan vi driva systematisk förändring?	8
ABCD-Workshop: Hur kan hållbar utveckling ske?	8
Referenslista	9
Bilagor	10
Koppling till läroplanen	
Verktyg: ABCD	
Verktyg: Problemträd	

INTRODUKTION TILL MOMENTET

MED DIDAKTISK REFLEKTION

Vad leder till förändring?

Kunskap om planetära gränser, klimatförändringar, artutrotning och ekonomisk ojämlikhet finns och har funnits länge. Det finns flera politiska verktyg som lagar, regler och överenskommelser, men varför är det då så svårt att få till en förändring? Det här momentet om påverkan och förändringsarbete vill lyfta positiva exempel där enskilda individer har bidragit till stora förändringar men betonar också att en förändring för en hållbar utveckling aldrig kan vila på individen. Momentet avslutas med en workshop kring hur den egna skolan kan bli en hållbar skola och vill skapa hopp samt stärka elevernas handlingskompetens genom kunskap, kritiskt granskande och agerande.

Pass 1

Momentet inleds i pass 1 med ett samtal kring hur förändringsarbete kan gå till och utgår från elevernas egna erfarenheter och exempel från förändring som skett både genom enskilda personer, organisationer och lagar. Eleverna uppmanas att se på frågan om förändring utifrån olika perspektiv, försöka analysera vad som leder till förändring men också vilka hinder som finns.

Momentet vill stärka elevernas handlingskompetens som innefattar att eleverna både har kunskaper, vilja och förmåga att agera. Handlingskompetens är enligt didaktikforskaren Ellen Almers definition ”en förmåga att med grund i kritiskt tänkande och ofullständigt kunskapsunderlag, involvera sig som person, tillsammans med andra, i ansvarfulla handlingar och mot-handlingar, för en mänskligare/barmhärtigare värld.”

Pass 2

I pass 2 undersöker eleverna komplexiteten i hållbarhetsfrågor genom att analysera orsaker och grunder till ett problem med hjälp av verktyget Problemträd. När eleverna dyker djupare i en problemställning kommer de att upptäcka att det finns ett antal intressekonflikter att ta hänsyn till. Att identifiera grundläggande konflikter bidrar till att få

en djupare förståelse för problemets komplexitet men också till att hitta lösningar på problemet.

Momentet vill också stärka elevernas känsla av att de är förändringsagenter i sitt eget liv och att det ibland krävs väldigt lite för att skapa en förändring i den egna sociala sfären. I momentet får eleverna ta del av varandras verktyg för förändring och får själva ta ställning till vilka verktyg som de skulle kunna använda. Men, än en gång, förändring för en hållbar utveckling kan inte vara beroende av hur individer hanterar sin vardag utan kräver politiska beslut.

TIPS

Läs mer i Skolverkets modul **Hållbar utveckling om:**

Komplexitet och handlande ²

Hur hela skolan kan organisera sig för hållbar utveckling i styrdokument och bedömning ³

Pass 3

I det avslutande passet genomför eleverna en workshop, enligt backcasting-metoden ABCD, utifrån frågeställningen Hur kan skolan bli en hållbar skola? Om det är möjligt bör övningen arrangeras med flera involverade, inte minst skolans övriga personal. I övningen utgår deltagarna från den egna skolan. Workshopen startar i en visionsfas där eleverna beskriver en framtidsbild av sin hållbara skola. I fas två, nulägesfasen, analyserar deltagarna hur nuläget skiljer dig från visionsbilden. Därefter, i fas tre brainstormsfasen, får deltagarna komma med kreativa lösningsförslag på hur skolan utifrån nuläget kan förändras mot visionen. I sista fasen, den strategiska, sker prioriteringar.

Hur elevernas resultat tas emot och vilka mottagare deras arbete får är en avgörande fråga. Det är viktigt att elevernas arbete inte stannar i klassrummet utan att deras arbete tas vidare. Därför bör övningen förankras hos skollärdningen innan den genomförs. Uppgiften blir då autentisk för eleverna och kan stärka deras hopp och handlingskraft.

² https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/01-hallbar-utveckling/Gymnasieskola/902-Hallbar-utveckling-GY/del_06/Material/Flik/Del_06_MomentA/Artiklar/A1_GY_06A_01_komplexitet.docx

³ https://larportalen.skolverket.se/#/modul/01-hallbar-utveckling/Gymnasieskola/902-Hallbar-utveckling-GY/del_08/

¹ Almers, 2009: <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:211689/FULLTEXT02.pdf>

Att få en känsla av att kunna påverka och att skolan möjliggör för eleverna att genomföra handlingar kan hjälpa eleverna att skapa alternativa framtidsscenarier som motsats till de dystopiska bilder som media ofta presenterar.⁴ För att bli handlingskraftig i miljöfrågorna behöver individen känna att saker spelar roll och kan förändras.⁵

För att fördjupa samtal och diskussioner kring hur en undervisning för hållbar utveckling kan bedrivas rekommenderas att arbetslag arbetar tillsammans med Skolverkets modul Hållbar utveckling för gymnasiet.⁶

Syfte

Att skapa engagemang, ökad kunskap och få verktyg för att vara en aktiv del i förändringsarbetet för en hållbar utveckling.

Mål

Att eleverna får ökad kunskap om vilka möjligheter och hinder det finns för en förändring och att eleverna får verktyg att använda.

Metod

Reflektioner, analyser och workshop.

Momentets omfattning: ca 120-180 min.

Koppling till läroplanen

Läroplanen är framtagen med förankring i läroplanen för gymnasiet, GY11. Som bilaga finns en utförlig lista över hur momentet knyter an till olika gymnasiegemensamma ämnens syfte och centrala innehåll såväl som läroplanens övergripande mål och riktlinjer. Här lyfts särskilt Sh, Nk, Sv, Sv2, Hi och Re som exempel, men andra ämnen kan och bör förstås involveras och vi vill uppmuntra och rekommendera arbetslagen på skolan att gemensamt titta efter kopplingar till examensmålen för varje program och avgöra hur de egna karaktärsämnena kan bidra till momentet och dess innehåll.

Material för läraren

Se bilagor för:

- Koppling till läroplanen
- Verktyg: Problemträd (elevmaterial)
- Verktyg: ABCD (elevmaterial)
- Fortbildning på www.futuremindssweden.se

⁴ Ojala, 2019: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1268834/FULLTEXT01.pdf>

⁵ Kramming, 2017: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1080748/FULLTEXT01.pdf>

⁶ <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/01-hallbar-utveckling/Gymnasieskola/902-Hallbar-utveckling-GY>